Dosarul nr. 3a-614/2023 (Judecătorul Diana Corlăteanu)
2- 22190773-02-3a-12052023

D E C I Z I E

14 noiembrie 2023 mun. Chişinău

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ,
Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

În componența
președintele completului, judecătorul Mîra Ghenadie
judecătorii Bostan Angela și Dașchevici Grigore
grefier Coman Rodica

examinând în ședință publică cererea de apel declarată de ***** prin intermediul avocatului Coptu Sergiu împotriva hotărârii Judecătoriei Hîncești (sediul Ialoveni) din 25 aprilie 2023, prin care acțiunea în contencios administrativ înaintată de ***** împotriva Direcției Asistență Socială și Protecție a Familiei a Consiliului raional Ialoveni, terț ***** privind modificarea parțială a actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil, s-a respins ca neîntemeiată-

A C O N S T A T A T :

Pretențiile reclamanților:

La 28 decembrie 2022, reclamantul ***** a depus acțiune în contencios administrativ împotriva Direcției Generale Asistență Socială și Protecție a Familiei a Consiliului r. Ialoveni (în continuare DGASPF a Consiliului r. Ialoveni), terț ***** cu privire la modificarea parțială a dispoziției Direcției Asistență Socială și Protecție a Familiei a Consiliului raional Ialoveni nr. 404 din 29 noiembrie 2022, recunoașterea ilegalității refuzului de a stabili un anumit program de întrevederi cu copilul minor, în perioada vacanței de iarnă și de vară, obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil, cu stabilirea unui anumit program de întrevederi în perioada vacanței de iarnă și de vară, conform cererii depusă la 16 noiembrie 2022.

În motivarea acțiunii sale, reclamantul ***** a indicat că din căsătoria cu *****, la *****, în Irlanda s-a născut fiul *****. În luna iunie 2022, s-a adresat Judecătoriei Strășeni, cu cerere de chemare în judecată cu privire la desfacerea

căsătoriei, încheiată la 10 septembrie 2017, între ***** și *****, proces care la moment se află în curs de desfășurare.

Reclamantul a menționat că, la 16 noiembrie 2022 s-a adresat cu cerere către DGASPF a Consiliului r. Ialoveni, prin care a solicitat stabilirea unui grafic de întrevederi cu fiul minor, *****. Ca urmare, dânsul și fosta soție au fost invitați la ședința DGASPF a Consiliului r. Ialoveni, în vederea examinării cererii depuse la 16 noiembrie 2022, la care s-au expus pozițiile sale în acest sens. Respectiv, la 29 noiembrie 2022, sub numărul 404, a fost emisă dispoziția DGASPF a Consiliului r. Ialoveni, prin care a fost stabilit un grafic de întrevederi a tatălui cu copilul minor, *****.

În această ordine de idei, reclamantul a susținut că, DGASPF a Consiliului r. Ialoveni, examinând cererea precizată supra, nu a ținut cont de argumentele expuse în aceasta, stabilind un program de întrevederi doar o dată pe lună, și anume, în primul weekend de vineri seara până duminică seara, deși a solicitat să fie stabilite sau aprobate astfel de întrevederi, și anume, în primul și al doilea weekend al fiecărei luni de vineri de la ora 18:00 va lua copilul minor de la mamă, până duminică ora 20:00, iar duminică ora 20:00 îl va duce acesteia, iar în partea discuțiilor cu copilul minor să poarte discuții prin intermediul mijloacelor de comunicare (online) în fiecare zi de miercuri de la ora 19:00 până la ora 20:00 și în fiecare zi de sâmbătă de la ora 10:00 până la ora11:00, inclusiv în perioada vacanței de iarnă și de vară o lună și în perioada sărbătorilor de Paști.

Reclamantul a precizat că, dispoziția i-a fost adusă la cunoștință prin e-mail la 30 noiembrie 2022, însă își exprimă dezacordul parțial cu aceasta.

A invocat că, activează peste hotarele Republicii Moldova, în Irlanda – Dublin, unde s-a stabilit temporar, însă revine cu regularitate în Republica Moldova. Astfel, la 17 iulie 2022, revenind în Republica Moldova a avut o discuție cu fosta soție referitor la desfacerea căsătoriei și permisiunea de a se vedea cu copilul minor, promițându-i că nu va crea impedimente în acest sens. Dar în continuare îi creează obstacole în exercitarea drepturilor sale părintești față de copilul minor.

În materie de drept, reclamantul și-a întemeiat acțiunea în baza prevederilor art. 6, 14, 16, 21, 25, 44, 162, 164, 165, 166, 167, 189, 191, 192, 196, 206 și 225 ale Codului administrativ și art. 5-7, 166-167, 277-278 din Codul administrativ.

În final, înaintând prezenta acțiune, reclamantul *****, a solicitat:

1) modificarea actului administrativ, la caz, dispoziția DGASPF a Consiliului r. Ialoveni nr. 404 din 29 noiembrie 2022, prin care s-a dispus stabilirea programului de întrevederi a reclamantului în calitate de tată, cu copilul minor, ***** după cum urmează: programul de întrevederi în primul și în al doilea weekend al fiecărei luni de vineri de la ora 18:00, tatăl va lua copilul de la mama, iar duminică ora 20:00 îl va aduce acesteia; discuții prin intermediul aplicațiilor de comunicare (online) în fiecare zi de miercuri de la orele 19:00 până la ora 20:00 și în fiecare zi de sâmbătă de la ora 10:00 până la ora 11:00;

2) a recunoaște refuzul DGASPF a Consiliului r. Ialoveni de a stabili un anumit program de întrevederi al reclamantului cu fiul său *****, în perioada vacanței de iarnă și de vară ca fiind neîntemiat;

3) obligarea DGASPF a Consiliului r. Ialoveni să se expună prin act administrativ cu privire la stabilirea unui anumit program de întrevederi al reclamantului cu fiul ***** în perioada vacanței de vară și iarnă, conform cererii depusă la 16 noiembrie 2022.

Prin încheierea din 29 decembrie 2022 a Judecătoriei Hâncești, sediul Ialoveni, în temeiul art. 211-212, 216, 221 și 230 ale Codului administrativ, s-a atras în proces în calitate de terț, *****.

Argumentele pârâtului pe marginea acțiunii:

La 23 ianuarie 2023, reprezentantul pârâtului DGASPF a Consiliului r. Ialoveni, Tonu Margarita, a depus referință, prin care a solicitat respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată.

În susținerea poziției sale, partea pârâtă a indicat că, dispoziția nr. 404 din 29 noiembrie 2022 cu privire la stabilirea programului de întrevederi a tatălui cu copilul minor este legală și întemeiată.

Partea pârâtă a afirmat că, la 16 noiembrie 2022, reclamantul s-a adresat cu cerere către DGASPF a Consiliului r. Ialoveni, prin care a solicitat întocmirea unui programului de întrevederi cu fiul minor, *****. Astfel, la 18 noiembrie 2022 a avut loc ședința Comisiei pentru examinarea petițiilor privind încălcarea drepturilor copilului din cadrul Direcției, cu participarea părinților, ***** și *****.

În această ordine de idei, partea pârâtă a explicat că, potrivit procesului-verbal nr. 45 din 18 noiembrie 2022 și dispoziția nr. 404 din 29 noiembrie 2022 s-a decis stabilirea programului de întrevederi a lui ***** cu fiul minor, ***** Ion, după cum urmează: în primul weekend al fiecărei luni, în ziua de vineri la ora 18:00, tata va lua copilul de la domiciliul mamei, iar în ziua de duminică la ora 20:00, va fi adus la domiciliul acesteia; discuții prin mijloacele de comunicare (online) în fiecare zi de sâmbătă de la ora 19:00 până la ora 20:00.

De asemenea, autoritatea publică a opinat că, la stabilirea programului de întrevederi sus menționate, s-a ținut cont de faptul că la moment copilul frecventează grădinița, iar programul de activitate a instituțiilor preșcolare nu presupune vacanțe pe parcursul anului, din care motiv direcția nu a inclus perioada de vacanțe solicitată, în programul de întrevederi.

Mai mult, partea pârâtă a precizat că, programul de întrevederi stabilit prin dispoziția nr. 404 din 29 noiembrie 2022, nu este pentru o perioadă nedeterminată, or, la admiterea copilului în clasa a I-a, graficul de întrevederi poate fi modificat în dependență de orarul și activitățile școlare ale copilului minor.

Partea pârâtă a relatat că, la stabilirea programului de întrevederi se ține cont de atașamentul copilului față de fiecare dintre părinți, față de frați și surori, de vârsta copilului și frecventarea studiilor/participarea la activitățile extrașcolare de către

acesta, de calitățile morale ale părinților, de relațiile dintre copil și fiecare părinte, de proximitatea domiciliului părintelui care locuiește separat de copil, astfel încât drepturile părintești să fie exercitate într-un mod echitabil.

În alt context, la realizarea unui proces educativ eficient și pentru dezvoltarea armonioasă a copilului este nevoie de coordonarea celor două roluri ale părinților, de îndeplinirea de către fiecare dintre ei a rolului său educativ, de respectarea reciprocă dintre soți a rolului educativ al celuilalt.

Reieșind din vârsta fragedă a copilului, frecventarea instituției preșcolare, relațiile tensionate dintre părinți, programul de întrevedere stabilit prin dispoziția nr. 404 din 29 noiembrie 2023, a fost emis doar în interesul superior al copilului și la moment nu consideră oportună modificarea acestuia.

Poziția instanței de fond:

Prin hotărârea Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni din 25 aprilie 2023, s-a respins acțiunea în contencios administrativ inițiată de ***** împotriva Direcției Asistență Socială și Protecție a Familiei a Consiliului raional Ialoveni, terț ***** cu privire la modificarea parțială a dispoziției nr. 404 din 29 noiembrie 2022 ,,Cu privire la stabilirea programului de întrevedere a tatălui ***** cu copilul minor, ***** Ion", recunoașterea ilegalității refuzului de a stabili un anumit program de întrevedere cu copilul minor, în perioada vacanței de iarnă și de vară, obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil, cu stabilirea unui anumit program de întrevedere în perioada vacanței de iarnă și de vară, conform cererii depuse la 16 noiembrie 2022, ca fiind neîntemeiată.

Solicitările apelantului:

Nefiind de acord cu hotărârea enunțată, la 26 aprilie 2023, *****, în interiorul termenului prevăzut la art. 232 alin. (1) din Codul administrativ, a depus apel împotriva hotărârii Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni din 25 aprilie 2023, solicitând casarea integrală a hotărârii, cu adoptarea unei noi hotărâri prin care să fie admisă integral acțiunea depusă de *****.

La 22 mai 2023, în interiorul termenului prevăzut la art. 232 alin. (2) din Codul administrativ, apelantul *****, a prezentat instanței de apel motivarea apelului, reiterând motivele de fapt și temeiurile de drept indicate în acțiunea de contencios administrativ.

Suplimentar, în motivarea cererii de apel, apelantul a indicat că pretinsa violență psihică invocată de intimata ***** și reprezentantul acesteia, urma a fi apreciată critic de către instanța de judecată, deoarece nu a fost confirmată prin nici o probă. Or, din conținutul mesajelor anexate de reclamant la lucrările cauzei nu rezultă nici un element de violență psihică.

Apelantul a susținut că este neîntemiat argumentul instanței de fond, precum că, „*autoritatea publică a opinat că, la stabilirea programului de întrevedere sus*

menționate, s-a ținut cont de faptul că la moment copilul frecventează grădinița, iar programul de activitate a instituțiilor preşcolare nu presupune vacanțe pe parcursul anului, din care motiv direcția nu a inclus perioada de vacanțe solicitată, în programul de întrevederi". Or, apelantul consideră că dispune de dreptul său de a petrece o parte din perioada de vacanță cu copilul minor, atunci când copilul o va avea. Iar însăși faptul că la moment copilul minor frecventând grădinița nu are vacanțele enunțate, nu poate servi drept temei sau motiv pentru a se respinge cererea privind stabilirea unui grafic de întrevederi.

Apelantul a precizat că, graficul de întrevederi a tatălui cu copilul minor urmează a fi stabilit sau aprobat de autoritatea tutelară pentru o perioadă mai lungă, nedeterminată, deoarece copilul crește și se dezvoltă.

Apelantul a relevat că, argumentul instanței de fond legat de pretinsele relații tensionate dintre părinți este neîntemeiat, deoarece ***** nu are nici o vină în faptul că potrivit prevederilor legale are anumite drepturi în privința copilului minor, precum și anumite obligații. Însă, este împiedicat de fosta soție să-și exercite aceste drepturi și obligații, fapt ce se confirmă prin depunerea cererilor, sesizărilor în adresa diferitor organe, precum și prin înregistrările audio și video

Apelantul referitor la argumentul invocat de autoritatea tutelară și preluat de instanța de judecată precum că părinții nu pot prejudicia sănătatea fizică și psihică a copilului, a menționat că nu a comis nici o acțiune sau inacțiune prin care ar fi încercat să prejudicieze sănătatea fizică și psihică a copilului.

Cu privire la argumentul instanței de fond precum că „*în menținerea dispoziției nr. 404 din 29 noiembrie 2022 şi stabilirea graficului în sensul indicat în conținutul acesteia, comisia s-a condus de regimul copilului ***** Ion, care fiind de o vârstă fragedă are un program individualizat de a frecventa instituția preşcolară, un regim de somn şi alimentar corespunzător, iar modificarea graficului de întrevederi ar fi dus la perturbarea acestuia*", apelantul îl consideră neîntemeiat, deoarece vine în contradicție cu dreptul său prevăzut de lege la exercitarea drepturilor părintești în privința copilului minor, inclusiv de a avea întrevederi cu acesta. Mai mult, această concluzie invocată de instanța de fond este una neconfirmată prin careva suport probatoriu.

Apelantul a mai invocat că a prezentat instanței de judecată probe, înscrisuri prin care a confirmat toate circumstanțele de fapt indicate în acțiunea de contencios administrativ. Prin înscrisurile prezentate la lucrările cauzei și prin argumentele expuse în fața instanței de judecată a demonstrat faptul că acțiunile autorității tutelare sunt discriminatorii în raport cu *****, precum și încalcă dreptul copilului minor de a discuta cu tatăl său.

Apelantul a susținut că la examinarea cauzei în instanța de fond au fost încălcate prevederile art 6 CEDO referitoare la toate garanțiile unui proces echitabil, începând cu lipsa exercitării eficiente a dreptului la apărare și terminând cu pronunțarea unei hotărâri nemotivate. Astfel, din conținutul hotărârii instanței de

fond rezultă că au fost neglijate probele-cheie și motivele importante invocate de partea reclamantă în sprijinul poziției sale privind temeinicia acțiunii.

În materie de drept, apelul a fost întemeiat în baza prevederilor art. 231-234, 239-240 din Codul administrativ și art. 357, 362 din Codul de procedură civilă.

Potrivit fișei de repartizare a dosarului, la 4 iulie 2023, prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD), cauza de contencios administrativ a fost repartizată spre examinare în ordine de apel, în mod automat-aleatoriu judecătorului raportor Mîra Ghenadie.

Admisibilitatea apelului:

În conformitate cu prevederile art. 236 alin. (1) din Codul administrativ, „*instanța de apel examinează din oficiu admisibilitatea apelului*".

Potrivit art. 232 din Codul administrativ, „*apelul se depune la instanța de judecată care a emis hotărârea contestată în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii, dacă legea nu stabileşte un termen mai mic. Instanța de judecată care a emis hotărârea contestată transmite neîntârziat apelul împreună cu dosarul judiciar, după motivarea hotărârii, instanței de apel. Motivarea apelului se prezintă la instanța de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărârii motivate. Dacă se depune împreună cu apelul, motivarea apelului se depune la instanța de judecată care a emis hotărârea contestată*".

După cum a fost indicat anterior, la 26 aprilie 2023, apelantul ***** a depus cererea de apel nemotivată, iar la 22 mai 2023, cererea de apel motivată. Totodată, se reține că, dispozitivul hotărârii Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni a fost emis la 25 aprilie 2023, iar hotărârea motivată a fost recepționată de către reprezentantul apelantului în data de 11 mai 2023 (f.d. 201, vol. I), ceea ce denotă că apelul a fost declarat în interiorul termenului acordat de Lege.

Potrivit art. 233 alin. (2) din Codul administrativ, „*cererea de apel se semnează de apelant sau de reprezentantul lui legal ori împuternicit*".

Completul judiciar a stabilit că cererea de apel nemotivată și apelul motivat au fost semnate de către apelantul ***** și reprezentantul acestuia, avocatul Coptu Sergiu, astfel în temeiul reglementărilor art. 232, 233, 236 și 241 din Codul administrativ, Completul specializat în materie de contencios administrativ concluzionează despre întrunirea condițiilor de admisibilitate a cererii de apel în cauză, motiv din care se va purcede la examinarea apelului în fond.

Argumentele părților în cadrul judecării apelului:

În cadrul ședinței de judecată în instanța de apel, apelantul ***** și reprezentantul acestuia, avocatul Coptu Sergiu, au pledat pentru admiterea apelului în sensul formulat.

În cadrul ședinței de judecată în instanța de apel, reprezentantul intimatului Direcției Asistență Socială și Protecție a Familiei a Consiliului raional Ialoveni și persoana terță *****, au pledat pentru respingerea apelului declarat de *****, cu menținerea hotărârii Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni din 25 aprilie 2023.

Aprecierea instanței de apel:

Subsumând punctul de vedere al participanților, normele procesuale și starea de fapt constatată în privința apelului, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău conchide că apelul este admisibil spre examinare, dar neîntemeiat, impunându-se soluția de respingere a apelului, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 240 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, „*examinând cererea de apel, instanța de apel adoptă una dintre următoarele decizii: respinge apelul*".

Potrivit art. 219 din Codul administrativ, „*instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți. Instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces. Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces. Instanța de judecată poate avea o discuție juridică cu participanții la proces sau poate da în scris indicații cu privire la situația de drept a cauzei examinate*".

În conformitate cu art. 225 alin. (1)-(2) din Codul administrativ, „*instanța de judecată nu este competentă să se pronunțe asupra oportunității unui act administrativ. Verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreționar se limitează la faptul dacă autoritatea publică: a) și-a exercitat dreptul discreționar; b) a luat în considerare toate faptele relevante; c) a respectat limitele legale ale dreptului discreționar; d) și-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege*".

Conform jurisprudenței CtEDO instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze doar la însuşirea motivelor și concluziilor date de instanţa inferioară. (*HirroBalani c. Spaniei*, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; *Georgiadis v. Greciei* nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

Potrivit recomandărilor avizului nr. 11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenţia Comitetului de Miniştri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătoreşti, o motivaţie şi o analiză clară sunt cerinţele fundamentale ale hotărârilor judecătoreşti şi un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Pentru a răspunde cerinţelor procesului echitabil,

motivarea ar trebui să evidenţieze, că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esenţiale ce iau fost prezentate.

Instanţa de apel menționează că art. 6 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului garantează dreptul justiţiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligaţiei instanţelor de judecată de a-şi argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanţelor pricinii. Îndatorirea de a motiva coerent şi unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicţii între motivare şi dispozitiv, constituie o garanţie pentru justiţiabili, în faţa eventualului arbitrariu judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

În opinia Completului judiciar, prima instanţă a ţinut cont de aceste deziderate şi a adoptat o hotărâre bazată pe materialul probator administrat și legislația în vigoare.

Pe parcursul judecării cauzei s-a constatat că, prin cererea din 16 noiembrie 2022, ***** a solicitat inițierea examinării problemei privind emiterea unei decizii privind graficul de întrevederi a tatălui biologic cu copilul minor (f.d. 34-37, vol. I).

La 18 noiembrie 2022, ***** și *****, s-au adresat către organul emitent cu cereri, prin care au solicitat stabilirea unui grafic de întrevederi cu tatăl copilului minor și copilul minor (f.d. 41-42).

Conform procesului-verbal nr. 45 al ședinței Comisiei de examinare a petițiilor privind încălcarea drepturilor copilului din 18 noiembrie 2022, fiind prezenți ambii părinți ai copilului minor și expunându-se asupra necesității adoptării și aprobării graficului de întrevederi cu copilul minor, s-a decis stabilirea programului de întrevederi a tatălui, ***** cu copilul minor, ***** (f.d. 44-45).

Prin dispoziția DGASPF a Consiliului r. Ialoveni nr. 404 din 29 noiembrie 2022 „Cu privire la stabilirea programului de întrevederi a tatălui, ***** cu copilul, *****, a.n. *****”, s-a dispus:

„*Se stabilește programul de întrevederi a tatălui, ***** cu copilul, ***** Ion, a.n. *****, după cum urmează:*

- în primul weekend al fiecărei luni, de vineri de la ora 18:00 tata va lua copilul de la mamă, iar duminica ora 20:00 îl va aduce acesteia;

- discuții prin toate mijloacele de comunicare (online) în fiecare zi de sâmbătă de la ora 19:00 până la ora 20:00;

- în caz de modificare a programului de întrevedere, părțile vor conveni prin înțelegere prealabilă;

- se atenționează părinții să nu creeze situații de conflict în prezența copilului;

- în caz de îmbolnăvire a copilului (în perioada în care copilul urmează să fie în grija tatălui), mama este obligată să anunțe acest fapt tatălui” (f.d. 43).

Prin hotărârea Judecătoriei Strășeni, sediul Central din 20 februarie 2023, a fost admisă parțial cererea inițiată de *****. S-a desfăcut căsătoria dintre ***** și *****. A fost admisă parțial acțiunea reconvențională depusă de ***** și a fost

determinat domiciliul copilului minor ***** Ion cu mama, *****. S-a dispus și încasarea de la ***** în beneficiul Ludmilei Codreanu pensia pentru întreținerea copilului minor, ***** Ion, în formă bănească fixă în sumă de 1 700 de lei din salariu și alte categorii de venitului lunar, începând cu 20 februarie 2023 și până la atingerea vârstei majoratului (f.d. 156).

Prin decizia nr.9/7 din 22 martie 2023 a DGPDC Botanica ,,Cu privire la modificarea unui program de întrevederi cu copilul ***** născut la *****", s-a decis că decizia pe marginea schimbării programului de întrevederi cu copilul minor nu poate fi luată înainte de finisarea procesului de judecată cu DASPF a Consiliului r. Ialoveni de către tatăl copilului, ***** și s-a recomandat părinților să participe la un proces de mediere (f.d. 82).

La fel, de către DPDC sectorul Botanica a fost întocmită ancheta socială a condițiilor social-locative a Ludmilei Codreanu (Spînu), prin care s-a constatat că, mama copilului și copilul minor locuiesc împreună în mun. Chișinău, str. Trandafirilor 9/1 (în chirie). Mama copilului este angajată în câmpul muncii la spitalul internațional ,,Medpark" în funcție de recepționist superior. Copilul este încadrat în sistemul educațional, frecventează IET nr.79. Copilul se află la evidența medicului de familie și nu este diagnosticat cu maladii cronice sau congenitale, este sănătos. În familia mamei, copilul se simte în siguranță, beneficiază de îngrijire cu afecțiune din partea tuturor membrilor familiei, nu este neglijat și nu se află în pericol. Condițiile în care crește și se educă copilul sunt favorabile și corespund dezvoltării cognitive și fizice ale acestuia (f.d. 83-84).

Nefiind de acord cu programul de întrevederi stabilit prin dispoziția DGASPF a Consiliului r. Ialoveni nr. 404 din 29 noiembrie 2022, ***** a înaintat prezenta acțiune în contencios administrativ împotriva Direcției Asistență Socială și Protecție a Familiei a Consiliului raional Ialoveni, prin care a solicitat:

1) modificarea actului administrativ, la caz, dispoziția DGASPF a Consiliului r. Ialoveni nr. 404 din 29 noiembrie 2022, prin care s-a dispus stabilirea programului de întrevederi a reclamantului în calitate de tată, cu copilul minor, ***** după cum urmează: programul de întrevederi în primul și în al doilea weekend al fiecărei luni de vineri de la ora 18:00, tatăl va lua copilul de la mama, iar duminică ora 20:00 îl va aduce acesteia; discuții prin intermediul aplicațiilor de comunicare (online) în fiecare zi de miercuri de la orele 19:00 până la ora 20:00 și în fiecare zi de sâmbătă de la ora 10:00 până la ora 11:00;

2) a recunoaște refuzul DGASPF a Consiliului r. Ialoveni de a stabili un anumit program de întrevederi al reclamantului cu fiul său *****, în perioada vacanței de iarnă și de vară ca fiind neîntemiat;

3) obligarea DGASPF a Consiliului r. Ialoveni să se expună prin act administrativ cu privire la stabilirea unui anumit program de întrevederi al reclamantului cu fiul ***** în perioada vacanței de vară și iarnă, conform cererii depusă la 16 noiembrie 2022.

Prima instanță, fiind învestită cu judecarea prezentei cauze, a respins integral acțiunea depusă de *****.

Completul specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău, analizând legalitatea hotărârii pronunţate în raport cu prevederile art. 225 din Codul administrativ, art. 239 – 241 din Codul de procedură civilă, constată că aceasta urmează a fi menţinută, or, instanţa de fond, corect a elucidat şi constatat circumstanţele cauzei, a verificat şi apreciat obiectiv, probele prezente la materialele cauzei, stabilind corect circumstanțele de fapt și aplicând corect legislația pertinentă ce guvernează raportul litigios.

În conformitate cu art. 57^2 din Codul familiei, „*autorităţile tutelare sunt: a) autoritatea tutelară teritorială – secţiile/direcţiile asistenţă socială şi protecţie a familiei/Direcţia municipală pentru protecţia copilului Chişinău. În municipiile Bălţi şi Chişinău, autorităţile tutelare teritoriale exercită şi atribuţiile de autoritate tutelară locală, cu excepţia unităţilor administrativ-teritoriale autonome din componenţa acestora, în cadrul cărora atribuţiile de autoritate tutelară locală sînt exercitate de primarii unităţilor administrativ-teritoriale respective; b) autoritatea tutelară locală – primarii de sate (comune), oraşe şi municipii (cu excepţia municipiilor Bălţi şi Chişinău)*”.

Potrivit art.6 din Legea nr.140 din 14 iunie 2013 privind protecţia specială a copiilor aflaţi în situaţie de risc şi a copiilor separaţi de părinţi, „*autoritatea tutelară locală are următoarele atribuţii: a) asigură recepţionarea şi înregistrarea sesizărilor privind încălcarea drepturilor copilului, se autosesizează în cazul identificării unor copii aflaţi în situaţie de risc; a[1]) informează autoritatea tutelară teritorială despre cazurile copiilor care necesită asistenţă juridică calificată pentru respectarea drepturilor şi intereselor acestora; b) coordonează examinarea sesizărilor privind încălcarea drepturilor copilului; c) în limita atribuţiilor sale şi în cooperare cu autoritatea tutelară teritorială, întreprinde acţiunile necesare pentru prevenirea separării copilului de mediul familial sau pentru (re)integrarea copilului în familie; d) asigură evaluarea familiilor cu copii aflaţi în situaţie de risc şi a copiilor separaţi de părinţi; e) asigură luarea copilului de la părinţi sau de la persoanele în grija cărora se află acesta în cazul existenţei unui pericol iminent pentru viaţa sau sănătatea lui şi înaintează, în termen de 3 zile lucrătoare, acţiunea în instanţa de judecată privind decăderea din drepturile părinteşti sau privind luarea copilului de la părinţi fără ca aceştia să fie decăzuţi din drepturile părinteşti; f) asigură plasamentul de urgenţă al copiilor separaţi de părinţi; g) asigură instituirea custodiei asupra copiilor ai căror părinţi/unicul părinte se află temporar în altă localitate din ţară sau de peste hotare ori nu-şi pot realiza obligaţiile privind creşterea, îngrijirea şi educaţia copilului din cauza problemelor de sănătate; h) asigură luarea şi scoaterea de la evidenţă a familiilor cu copii aflaţi în situaţie de risc şi a copiilor separaţi de părinţi; i) participă la procedura de luare a copilului de la părinţi; j) eliberează şi transmite autorităţii tutelare teritoriale avize privind*

plasamentul planificat al copiilor; k) cooperează, la nivel local, cu instituţiile, structurile şi serviciile cu atribuţii în domeniul protecţiei copilului; k[1]) solicită, în caz de necesitate, oficiului teritorial al Consiliului Naţional de Asistenţă Juridică Garantată de Stat desemnarea unui avocat în vederea înaintării acţiunii în instanţa de judecată privind decăderea din drepturile părinteşti sau privind luarea copilului de la părinţi fără ca aceştia să fie decăzuţi din drepturile părinteşti; l) coordonează procesul de monitorizare a situaţiei familiilor cu copii aflaţi în situaţie de risc şi a copiilor separaţi de părinţi; l[1]) asigură monitorizarea situaţiei copiilor ai căror părinţi/unicul părinte se află temporar în altă localitate din ţară sau de peste hotare; m) coordonează procesul de analiză a situaţiei la nivel local privind protecţia copiilor aflaţi în situaţie de risc şi a copiilor separaţi de părinţi; n) planifică şi decide realizarea măsurilor de informare a populaţiei privind drepturile copilului; o) în limita atribuţiilor sale, întreprinde măsurile necesare pentru respectarea drepturilor patrimoniale ale copiilor cu statut de copil rămas fără ocrotire părintească sau de copil rămas temporar fără ocrotire părintească; p) colaborează cu autorităţile tutelare teritoriale şi centrale în vederea protecţiei copiilor aflaţi în situaţie de risc şi a copiilor separaţi de părinţi, inclusiv prin informarea reciprocă pe probleme de interes comun. Autoritatea tutelară locală îşi exercită atribuţiile direct sau prin intermediul specialistului pentru protecţia drepturilor copilului angajat în cadrul primăriei".

Conform art. 51 din Codul familiei, „*se consideră copil persoana care nu a atins vîrsta de 18 ani (majoratul). Fiecare copil are dreptul să locuiască în familie, să-şi cunoască părinţii, să beneficieze de grija lor, să coabiteze cu ei, cu excepţia cazurilor cînd aceasta contravine intereselor copilului. Copilul are dreptul la educaţie din partea părinţilor, la dezvoltarea capacităţilor intelectuale, la libertatea gîndirii şi conştiinţei, la apărarea demnităţii şi onoarei. În cazul copiilor separaţi de părinţi, drepturile copilului la îngrijire şi educaţie sunt asigurate de reprezentantul legal*".

Potrivit art. 52 alin. (1) din Codul familiei, „*copilul are dreptul să comunice cu ambii părinţi, cu buneii, fraţii, surorile şi cu celelalte rude. Desfacerea căsătoriei părinţilor, nulitatea ei sau traiul separat al acestora nu afectează drepturile copilului. În cazul cînd părinţii au domiciliul separat, copilul are dreptul să comunice cu fiecare dintre ei*".

În conformitate cu art. 62 din Codul familiei, „*drepturile părinţilor nu pot fi exercitate contrar intereselor copilului lor. Părinţii nu pot prejudicia sănătatea fizică şi psihică a copilului. Metodele de educaţie a copilului, alese de părinţi, vor exclude comportamentul abuziv, insultele şi maltratările de orice fel, discriminarea, violenţa psihică şi fizică, aplicarea pedepselor corporale, antrenarea în acţiuni criminale, iniţierea în consumul de băuturi alcoolice, folosirea substanţelor stupefiante şi psihotrope, practicarea jocurilor de noroc, cerşitul şi alte acte ilicite. Toate problemele privind educaţia şi instruirea copilului se soluţionează de către*

părinţi de comun acord, ţinîndu-se cont de interesele şi de părerea copilului. Părinţii poartă răspundere, în modul stabilit, pentru exercitarea drepturilor părinteşti în detrimentul intereselor copilului".

Potrivit art. 64 alin. (1) – (2^1) din Codul familiei, „*părintele care locuieşte împreună cu copilul nu are dreptul să împiedice contactul dintre copil şi celălalt părinte care locuieşte separat, cu excepţia cazurilor cînd comportamentul acestuia din urmă este în detrimentul intereselor copilului sau prezintă pericol pentru starea lui fizică şi psihică. Părinţii au dreptul să încheie un acord privind exercitarea drepturilor părinteşti de către părintele care locuieşte separat de copil. Litigiile apărute se soluţionează de către autoritatea tutelară teritorială, care stabileşte un program de întrevederi, iar decizia acesteia poate fi atacată în instanţa judecătorească, care va emite hotărîrea respectivă. Părinţii pot, din iniţiativă proprie sau la recomandarea autorităţii tutelare teritoriale, să se adreseze unui mediator pentru soluţionarea litigiului. La stabilirea programului de întrevederi se ţine cont de ataşamentul copilului faţă de fiecare dintre părinţi, faţă de fraţi şi surori, de vârsta copilului şi frecventarea studiilor/participarea la activităţi extraşcolare de către acesta, de calităţile morale ale părinţilor, de relaţiile dintre copil şi fiecare părinte, de proximitatea domiciliului părintelui care locuieşte separat de copil, astfel încât drepturile părinteşti să fie exercitate într-un mod echitabil*".

În sensul art. 17 și 18 ale Legii privind drepturile copilului nr. 338 din 15 decembrie 1994, „*copilul separat de un părinte sau de ambii părinţi, care locuieşte în Republica Moldova sau în oricare altă ţară, are dreptul să întreţină relaţii personale şi contacte directe regulate cu cei doi părinţi ai săi, dacă aceasta nu contravine intereselor lui. Ambii părinţi, în egală măsură, sau persoanele subrogatorii legale poartă răspunderea principală pentru dezvoltarea fizică, intelectuală, spirituală şi socială a copilului, ţinînd cont în primul rînd de interesele acestuia*".

Totodată, în conformitate cu prevederile art. 3 alin (1) din Convenţia cu privire la protecţia drepturilor copilului, ratificată de către legislativul Republicii Moldova la 12 decembrie 1990, „*în toate deciziile care îi privesc pe copii, fie ca sunt luate de instituţii publice sau private de ocrotiri sociale, de către tribunale, autorităţi administrative sau de organe legislative, interesele superioare ale copilului trebuie sa fie luate in considerare cu prioritate*".

Potrivit art. 5 al Convenției enunțate, „*statele părţi vor respecta responsabilitatea, dreptul şi obligaţia pe care le au părinţii sau, după caz, membrii familiei lărgite sau a comunităţii, conform cutumei locale, tutorii sau alte persoane prin lege responsabile pentru copil, de a-i da acestuia, într-un mod care să corespundă dezvoltării capacităţilor acestuia, orientarea şi sfaturile corespunzătoare exercitării drepturilor pe care i recunoaşte prezenta Convenţie*".

Art. 18 din Convenţia cu privire la protecţia drepturilor copilului, prescrie că:

„*1. Statele părţi vor depune eforturi pentru asigurarea recunoaşterii principiului potrivit căruia ambii părinţi au responsabilităţi comune pentru creşterea şi dezvoltarea copilului. Părinţii sau, după caz, reprezentanţii săi legali sunt principalii responsabili de creşterea şi dezvoltarea copilului. Aceştia trebuie să acţioneze, în primul rând, în interesul suprem al copilului. 2. Pentru garantarea şi promovarea drepturilor enunţate în prezenta Convenţie statele părţi vor acorda ajutor corespunzător părinţilor şi reprezentanţilor legali ai copilului în exercitarea responsabilităţii care le revine în legătură cu creşterea copilului şi vor asigura crearea instituţiilor, aşezămintelor şi serviciilor de îngrijire a copiilor*”.

La caz, Completul judiciar reține soluția primei instanţe ca fiind întemeiată, or, reeșind din probele anexate pe marginea prezentei spețe, cu certitudine s-a stabilit că dispoziția DGASPF a Consiliului r. Ialoveni nr. 404 din 29 noiembrie 2022 ,,Cu privire la stabilirea programului de întrevederi a tatălui, ***** cu copilul, *****, a.n. *****”, a fost emisă în limitele cadrului legal, autoritatea tutelară având competențe atribuite prin lege, iar la data emiterii corespunzător s-a stabilit graficul de întrevedere a copilului minor ***** Ion cu tatăl *****, după cum urmează: „*în primul weekend al fiecărei luni, de vineri de la ora 18:00 tata va lua copilul de la mamă, iar duminica ora 20:00 îl va aduce acesteia; discuții prin toate mijloacele de comunicare (online) în fiecare zi de sâmbătă de la ora 19:00 până la ora 20:00*”.

Subsidiar, instanța de apel reține că, refuzul DGASPF a Consiliului r. Ialoveni de a stabili un anumit program de întrevederi al apelantului cu fiul său *****, în perioada vacanței de iarnă și de vară, este unul întemeiat, rezultat din interesul superior al copilului, or, la stabilirea graficului de întrevederi a copilului minor ***** (născut la *****) s-a ținut cont de faptul că la moment copilul în vârstă de 5 ani, frecventează Instituția de învățământ preșcolar (grădinița), iar programul de activitate al instituțiilor preșcolare nu presupune vacanțe pe parcursul anului, din care motive DGASPF a Consiliului r. Ialoveni corect nu a inclus în programul de întrevederi perioada vacanțelor solicitate.

Astfel, Completul de judecată constată că, Direcția Generală Asistență Socială și Protecția Familiei din cadrul Consiliului raional Ialoveni la luarea deciziei nr. 404 din 29 noiembrie 2022 ,,Cu privire la stabilirea programului de întrevederi a tatălui, ***** cu copilul, *****, a.n. *****”, și-a exercitat dreptul discreționar în corespundere cu art. 16 din Codul administrativ, iar decizia luată corespunde principiului proporționalității prevăzut de art. 29 din Codul administrativ.

În acest context, se relevă că, instanța de judecată nu este în drept de a substitui activitatea autorității abilitate, dat fiind că modificarea unei atare decizii a graficului de întrevederi, ține nemijlocit de oportunitatea actului administrativ, care are la bază prevederile Regulamentului de activitate a Comisiei pentru protecţia copilului, iar faptul neexecutării unei decizii a autorității tutelare, nu constituie temei de anulare a acesteia.

În această ordine de idei, Completul judiciar apreciază ca fiind irelevante argumentele reclamantului/apelant ***** precum că graficul de întrevedere aprobat prin dispoziția DGASPF a Consiliului r. Ialoveni nr. 404 din 29 noiembrie 2022, este neîntemeiat, disproporționat de mic pentru părintele necustodiant, fiind discriminat după criteriu de gen. Or, graficul de întrevedere a copilului ***** Ion a fost elaborat ținându-se cont inclusiv de posibilitățile fizice reale ale părinților de a menține contactul direct cu copilul. Mai mult, se reține că, la stabilirea graficului de întrevederi a copilului ***** Ion cu tatăl său, *****, autoritatea tutelară a ținut cont de faptul că copilul minor are un program individualizat de a frecventa instituția preșcolară, un regim de somn şi alimentar corespunzător, iar modificarea graficului de întrevederi ar fi dus la perturbarea acestuia.

Referitor la argumentele apelantului *****, precum că autoritatea tutelară la emiterea actului administrativ – dispoziția DGASPF a Consiliului r. Ialoveni nr. 404 din 29 noiembrie 2022 „Cu privire la stabilirea programului de întrevederi a tatălui, ***** cu copilul, *****, a.n. *****”, nu a ţinut cont de ataşamentul copilului, de vârsta acestuia, de calităţile morale ale părinţilor, Completul de judecată îl consider ca fiind neîntemeiat, or potrivit materialelor cauzei se constată cu certitudine că intimata la luarea dispoziției contestate a ținut cont de interesul superior al copilului minor, de poziția ambelor părinți în cadrul procedurii administrative, cât și de probele prezentate de aceștia, fapt ce atestă că autoritatea și-a exercitat dreptul discreționar în conformitate cu prevederile legale.

Astfel, având în vedere constatările descrise supra, în coroborare cu prevederile legale precitate, Completul judiciar consideră corectă soluția primei instanțe privind respingerea ca fiind neîntemeiată a acțiunii formulată ***** împotriva Direcției Asistență Socială și Protecție a Familiei a Consiliului raional Ialoveni, instanța ierarhic inferioară stabilind toate circumstanțele și raporturile juridice care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei, prin aprecirea corectă a probelor din dosar prezentate de participanții la proces și fiind aplicată corect legea materială și legea procedurală, respectiv constatându-se legalitatea hotărârii primei instanțe în întregul ei.

Cât privește argumentele apelantului, precum că instanța de fond nu și-a motivat hotărârea și a ignorat argumentele din acțiune, Completul de judecată menționează că, este motivată în mod corespunzător o decizie care permite părților să facă uz efectiv de dreptul lor de apel (*Hirvisaari împotriva Finlandei*, pct. 30 in fine). Întinderea obligației privind motivarea poate varia în funcție de natura deciziei și trebuie analizată în lumina circumstanțelor speței: trebuie să se țină seama în special de diversitatea motivelor pe care un justițiabil le poate ridica în instanță și de diferențele din statele contractante în materie de dispoziții legale, cutume, concepții doctrinare, prezentarea și redactarea hotărârilor și deciziilor (*Ruiz Torija împotriva*

Spaniei, pct. 29; *Hiro Balani împotriva Spaniei*, pct. 27). Fără a necesita un răspuns detaliat la fiecare argument invocat de către un reclamant, această obligație presupune, totuși, că o parte la procedura judiciară poate aștepta un răspuns specific și explicit la acele argumente care sunt decisive pentru rezultatul procedurii în cauză (a se vedea, printre multe altele, *Paixão Moreira Sá Fernandes v. Portugalia*, nr. 78108/14, § 71, 25 februarie 2020 și cauzele citate în aceasta).

Astfel, analizând hotărârea judecătorească în contextul obligației instanței judecătorești de a-și motiva hotărârea, inclusiv analiza argumentelor principale ale reclamanților în acțiune, Completul de judecată observă că judecătorul instanței de fond a motivat hotărârea sa în lumina circumstanțelor cauzei și a înscrisurilor prezentate, iar prin interpretarea corectă a normelor materiale, just a ajuns la concluzia respingerii pretențiilor înaintate de *****.

Completul judiciar va respinge ca fiind neîntemeiată și critica apelantului precum că, instanța de fond nu a dat o apreciere corectă circumstanțelor cauzei, or, rolul activ exercitat de instanță, în deslușirea corectă a raportului dintre părți, este evident manifestat, în condițiile analizei apărărilor reclamantului exprimate pe cale incidentală, dar, în cadrul fixat de reclamant și în limitele obiectului dedus judecății.

În consecință, Completul judiciar concluzionează că, argumentele expuse de către partea apelantă, în cererea de apel sunt lipsite de substanță juridică obiectivă, fiind o reexpunere a cerințelor și poziției formulate în acțiunea de contencios administrativ, iar instanța de fond reieșind din cumulul probelor administrate, a soluționat cauza sub toate aspectele de fapt și de drept, astfel încât hotărârea emisă este legală şi întemeiată.

Prin urmare, având în vedere că soluția emisă de prima instanță este una corectă, argumentele apelantului fiind nefondate, Completul judiciar ajunge la concluzia de a respinge apelul declarat de *****, cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În conformitate cu prevederile art. 240 alin. (1) lit. a), alin. (3) din Codul administrativ, art. 389 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău,-

D E C I D E :

Se respinge cererea de apel declarată de ***** prin intermediul avocatului Coptu Sergiu cu menținerea hotărârii Judecătoriei Hîncești (sediul Ialoveni) din 25 aprilie 2023.

Decizia este executorie de la emitere însă cu drept de recurs la Curtea Supremă de Justiție. Recursul se depune la Curtea Supremă de Justiţie în termen de două luni.

Preşedintele completului, judecătorul Mîra Ghenadie

Judecătorii Bostan Angela

Dașchevici Grigore